

Den 6. august 2019

Evaluering af headspace – centrale pointer fra Rambølls rapport juni 2019

Introduktion

For at sikre en bedre geografisk dækning af headspace blev der med aftale om satspuljen på sundhedsområdet for 2019-2022 afsat i alt 57 mio. kr. til oprettelse af flere headspace-centre.

Med aftalen er der samtidig afsat midler til nærværende evaluering af headspace. Evalueringen er igangsat af Sundheds- og Ældreministeriet og gennemført af Rambøll Management Consulting.

Kort om evalueringen

Evalueringen belyser headspace' virkninger for den enkelte unge samt økonomiske virkninger for samfundet.

Rambølls evaluering af virkninger for den enkelte baserer sig hovedsageligt på headspace' nuværende dokumentationspraksis med undtagelse af et par enkelte tilføjelser til ungeskemaet, der har været nødvendige for evalueringen. Det betyder, at Rambøll i projektperioden har kunnet indsamle data til evalueringen ud fra sædvanlige procedurer i headspace - dog med enkelte tilføjelser i selve ungespørgeskemaet (bl.a. et unge-ID).

headspace har som følge af de gode resultater og erfaringer hen over projektperioden valgt at fortsætte med at indsamle et unge-ID med henblik på fremadrettet at kunne følge virkningerne på individniveau. De unge vil dog stadig være anonyme i den forstand at man ikke alene via unge-ID 'et kan finde frem til personen.

Virkninger for den enkelte

- Evalueringen slår fast, **at de unge i headspace føler sig set, hørt og mødt**. De unge føler sig i høj grad respekteret og forstået i headspace (94 pct. af samtalerne), oplever at der i høj grad er plads til at tale om det, de gerne vil tale om (88 pct. af samtalerne) og føler sig i høj grad tilpas i den måde, som de taler med ungerådgiveren på (92 pct. af samtalerne).
- Evalueringen viser, at **de unges tilfredshed med livet og deres trivsel øges** i løbet af deres samtaleforløb i headspace. Undersøgelsen finder en statistisk signifikant positiv udvikling i de unges tilfredshed med eget liv fra første samtale til seneste registrerede samtale på ca. 9 pct. point og en statistisk signifikant positiv udvikling i de unges generelle trivsel på ca. 7 pct. point.
- Samtidig finder evalueringen en statistisk signifikant positiv udvikling i, **at de unge gennemsnitligt bliver 9 pct. point mindre ensomme** fra første samtale til seneste registrerede samtale
- Derudover viser resultaterne, at headspace brobygger til andre tilbud i hvert femte ungeforløb.
- Når headspace defineres som et lavtærskeltilbud, som skal være åbent og let tilgængeligt for alle, er det afgørende, at de unge så massivt føler sig set, hørt og mødt. Sundhedsstyrelsen anbefaler i anden sammenhæng headspace som et af de lavtærskeltilbud, kommunerne med fordel kan prioritere.¹

Økonomiske virkninger for samfundet

- **Evalueringen kan ikke entydigt pege på, om headspace er en samfundsøkonomisk gevinst eller omkostning.** I betragtning, at Rambøll kun har fulgt de unge i omkring seks uger og kun har haft et ganske beskedent budget til rådighed (500.000 kr.), er denne konklusion desværre forventelig.
- Indenfor rammerne af undersøgelsen har det kun været muligt at kvantificere fire ud af otte forventede budgetøkonomiske konsekvensestimater af headspace (dvs. de ændringer i offentlige ydelser og aktiviteter, der følger af en succesfuld indsats samt priserne forbundet hermed). Rambøll anfører selv, at de resterende fire forventede konsekvenser kan medføre betydelige potentielle besparelser for samfundet.
- Det står klart, at de fulde samfundsøkonomiske konsekvenser er underbelyst i denne evaluering. Der er behov for en mere omfattende evaluering, som kan afdække alle indsatsens effekter samt afledte effekter over en flerårig periode.
- De gennemsnitlige driftsomkostninger opgjort pr. ung der har modtaget et en-til-en rådgivningsforløb i headspace er estimeret til 4.541 kr. Hvis omkostningerne derimod opgøres forhold til det samlede antal af unge, headspace når ud til gennem både rådgivningsforløb og

¹ "Forebyggelsespakke Mental sundhed", Sundhedsstyrelsen, april 2018, side 22 og side 30. Se [Forebyggelsespakke mental sundhed 2018](#)

udgående aktiviteter, er omkostningerne pr. ung betydeligt lavere, og de gennemsnitlige omkostninger pr. ung ligger på 792 kr.

- Rambøll har ikke haft mulighed for at vurdere, hvorvidt headspace er et billigere eller dyrere tilbud sammenlignet med andre tilbud. Der er et stort behov for større viden her. Den seneste socialpolitiske redegørelse viser her vejen med enhedspriser for forskellige indsatser for udsatte børn og unge, herunder forskellige forebyggende kommunale foranstaltninger.²

Brobygning og tidlig opsporing

- Som lavtærskeltilbud har headspace en særlig opgave og et særligt ansvar for at undersøge om den unge har større gavn af andre tilbud. Evalueringen dokumenterer, at headspace hjælper den unge med brobygning i hvert femte ungeforsløb, og at de unge tidligt i forløbet støttes i overvejelser om brobygning til andre tilbud.
- De fremskudte medarbejdere fra kommunerne og regionerne spiller en vigtig rolle i brobygningen. Evalueringen påpeger også, at brobygningen også foregår ved at medarbejdere i kommuner og regioner henviser til headspace.
- Evalueringen viser, at headspace bidrager til en tidlig opsporing af de unge, der har brug for psykiatrisk hjælp og dermed bidrager til, at den enkelte unge hurtigere får den rette hjælp.
- Evalueringen påviser også, at headspace har en vigtig funktion som supplement til offentlige tilbud, idet hovedparten af de unge, som kommer i headspace, har været i kontakt med kommunale eller regionale tilbud inden deres første samtale.

² "Socialpolitisk Redegørelse 2018", bilag 1.

Baggrund

Rambøll har for Sundheds- og Ældreministeriet evalueret headspace. Evalueringen er offentliggjort primo juli 2019. Nedenfor følger en gennemgang af evalueringens vigtigste pointer og fortrinsvis citeret direkte fra evalueringen (kursiv)

Rambøll anfører indledningsvist, at **”evalueringen belyser headspace’ virkninger for den enkelte unge samt økonomiske virkninger for samfundet. Det er vigtigt at understrege, at der ikke er tale om en effektevaluering, som sammenholder udviklingen blandt de unge i headspace med en lignende målgruppe, som ikke har modtaget støtte fra headspace. Hvis man ønsker at belyse effekterne af headspace, ville det kræve en kontrolgruppe, adgang til registerdata blandt de unge samt en længere tidsperiode for at kunne følge de unges udvikling. Det har ikke været muligt inden for rammerne for evalueringen, og evalueringen belyser i stedet for virkningerne af headspace; hvad der synes virkningsfuldt, hvordan det virker, og hvorfor det virker.”**

Konklusionerne - virkningerne for den enkelte

- *Evalueringen peger på, at **de unge i headspace føler sig set, hørt og mødt**, hvilket er et selvstændigt mål for headspace som et lavtærskeltilbud. De unge føler sig i høj grad respekteret og forstået i headspace (94 pct. af samtalerne), oplever at der i høj grad er plads til at tale om det, de gerne vil tale om (88 pct. af samtalerne) og føler sig i høj grad tilpas i den måde, som de taler med ungevejlederen på (92 pct. af samtalerne).*
- *Evalueringen belyser desuden virkningen af headspace i form af udvikling i de unges trivsel. Det sker igennem de tre nedenstående mål for trivsel:*
 - De unges tilfredshed med livet
 - De unges generelle trivsel
 - De unges oplevelse af ensomhed
- *Overordnet viser resultaterne en **statistisk signifikant positiv udvikling på alle tre parametre, og at resultaterne er robuste på tværs af køn og alder**. Forbedringen er størst for de unge, som har haft tre samtaler.*
- *Derudover viser resultaterne, at headspace hjælper den unge med brobygning i hvert femte ungeforløb. Resultaterne indikerer, at headspace primært brobygger til frivillige organisationer, privatpraktiserende læge og psykologtilbud.*
- *Endvidere ses det, at der hovedsageligt brobygges i de første 1-6 samtaler, hvilket tyder på, at en del af de unge, som kommer i headspace, tidligt støttes i overvejelserne over og brobygningen til andre tilbud.*
- *Det er vigtigt at bemærke, at brobygningen i praksis også foregår til headspace eksempelvis ved at skolelærere, psykologer, psykiatere, kommunale medarbejdere og praktiserende læger henviser til headspace.*

Konklusionerne - virkningerne for samfundet

Det samfundsøkonomiske besparelspotentiale ved headspace er beregnet ved hjælp af en scenarieanalyse, og baserer sig på estimater for to forskellige målgrupper fra den Socialøkonomiske Investeringsmodels (SØM) vidensdatabase, som af Rambøll vurderes at være nogenlunde sammenlignelige med headspace-målgruppen. Dette tegner derfor forskellige scenarier og giver dermed et øvre og nedre estimat for de økonomiske virkninger ved headspace.

- **SCENARIO 1:** Dette scenarie baseres på en antagelse om, at målgruppen består af børn og unge med psykiske vanskeligheder, som tidligere har haft en psykiatrisk sygehuskontakt. Succesraten i denne beregning er baseret på andelen af unge i headspace, der oplever fremgang i deres trivsel. På denne baggrund peger evalueringens scenarieberegninger på, at der kan være **en økonomisk nettogevinst for samfundet på ca. 300.000 kr. for et gennemsnitligt headspace-center beregnet over en 5-årig periode.**
- **SCENARIO 2:** Dette scenarie baseres på en antagelse om, at målgruppen består af børn og unge med psykiske vanskeligheder uden en psykiatrisk sygehuskontakt. Succesraten i denne beregning er baseret på andelen af unge, der oplever en signifikant positiv udvikling i deres trivsel. Med disse forudsætninger viser scenarieberegningerne, at der kan være **en økonomisk omkostning for samfundet på omtrent 500.000 kr. for et gennemsnitligt headspace-center over en 5-årig periode.**

På baggrund af ovenstående scenarier kan evalueringen således ikke entydigt pege på, om headspace er en samfundsøkonomisk gevinst eller omkostning. Det skal endvidere bemærkes, at der er visse usikkerheder forbundet med ovenstående resultater. **Dels har en række forventede konsekvenser ikke været mulige at kvantificere, hvorfor disse ikke indgår i beregningerne i de to scenarier.** Disse konsekvenser omfatter brugen af psykolog, kontakter til behandlingspsykiatrien og tilknytning til arbejdsmarkedet, og må, som følge af de store omkostninger forbundet med disse ydelser, kunne medføre betydelige potentielle besparelser for samfundet. **Dels har vi ikke kendskab til, hvorvidt virkningerne af headspace fastholdes over tid, hvilket kan skabe usikkerhed omkring tidshorisonten for de økonomiske konsekvenser.** Hermed kan der både være risiko for, at de økonomiske virkninger hhv. under- og overestimeres. For at nærme sig et mere entydigt billede vil det være nødvendigt at følge de unges udvikling over en flerårig periode. Dette har inden for evalueringens rammer ikke været muligt.

De gennemsnitlige driftsomkostninger pr. ung som har været i et rådgivningsforløb i headspace beløber sig til 4.541 kr., mens de gennemsnitlige driftsomkostninger pr. ung, der nås i headspace ved både rådgivningsforløb og via udgående aktiviteter er 792 kr. pr. ung.

Det er værd at bemærke, at den mere nuancerede tilgang til driftsomkostninger pr. forløb gemmes væk på side 23: *Hvis omkostningerne opgøres i forhold til det samlede antal af unge, headspace når ud til gennem både rådgivningsforløb og udgående aktiviteter, vil omkostningerne pr. ung være betydeligt lavere, og de gennemsnitlige omkostninger pr. ung vil i så fald ligge på 792 kr., mens de laveste og højeste omkostninger pr. ung, som headspace når ud til, vil ligge på hhv. 308 og 1.748 kr.*

Etableringsomkostningerne for et gennemsnitligt headspace-center beløber sig til 361.742 kr., mens de gennemsnitlige årlige driftsomkostninger er beregnet til 1.480.845 kr. Lønomsomkostningerne udgør den største del af de samlede driftsomkostninger med omtrent 80 pct.

Ved blot at opgøre de samlede omkostninger for hvert center er det dog ikke muligt at give en entydig forklaring på, hvorfor nogle centre har højere omkostninger end andre. **Ligeledes er det ikke muligt at foretage en vurdering af, hvorvidt headspace eksempelvis er et billigere eller dyrere tilbud sammenlignet med andre indsatser.**

Centre med de laveste omkostninger pr. rådgivningsforløb er også de centre, der har eksisteret i længst tid, ligesom disse centre også generelt er placeret i kommuner med et højt indbyggertal.

På baggrund af oplysninger fra SØM's vidensdatabase, headspace' egne erfaringer om indsatsens afledte resultater, resultater fra Sundhedsstyrelsens registerundersøgelse "Betydning af dårlig mental sundhed for helbred og socialt liv" samt et telefoninterview med en medarbejder ved psykiatrien i Region Syddanmark antager vi i scenarieanalysen, at headspace' rådgivningsforløb vil have en betydning for følgende konsekvenser:

Konsekvenser v. headspace	Kvantificeret og værdisat	Ikke kvantificeret
Kontakt til egen læge	X	
Kontakt psykolog		X
Kontakt til somatisk skadestue	X	
Kontakt til psykiatrisk skadestue	X	
Psykiatrisk ambulante forløb		X
Psykiatrisk sygehusindlæggelse		X
Fastholdelse i uddannelsesforløb	X	
Tilknytning til arbejdsmarkedet		X

Som det fremgår af ovenstående tabel, vil en række forventede konsekvenser ved headspace ikke blive kvantificeret som en del af denne evaluering. Dette har indenfor evalueringens tidsmæssige og økonomiske rammer ikke været muligt.

Gode råd til etableringen af nye headspace-centre

1) Sørg for, at headspace-centeret er tilgængeligt. Det er vigtigt, at centret er placeret et sted, hvor de unge færdes, at de unge bliver taget godt i mod, når de kommer ind, og at centeret føles rart og hjemligt.

2) Start tidligt med rekrutteringen og inddragelsen af frivillige. I forbindelse med etableringen af headspace-centre er det vigtigt, at centerchefen starter tidligt med at rekruttere de frivillige, således at centeret er gearret til at kunne tage imod de unge, som træder ind i centeret.

3) Invitér både rådgivende og koordinerende kompetencer ind i centeret, således at centeret har ansatte og frivillige til både at indgå i rådgivningssamtaler og til at understøtte centerets øvrige interne aktiviteter, udgående aktiviteter og samarbejder.

4) Brug samarbejdspartnere som vejvisere. En stor del af headspace' DNA handler om at brobygge til andre indsatser, hvis den unge kan få mere gavn af et andet tilbud end headspace.

5) Skab synlighed og engagement i lokalområdet. Et sidste råd, som går igen på tværs af centre, er rådet om række ud til lokalsamfundet for at fortælle om, hvad headspace står for og kan hjælpe med.

Øvrige interessante oplysninger i evalueringen

- *Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen viser, at godt en tredjedel af de unge har hørt om headspace fra venner, familie eller andre unge, der er kommet i headspace. Knap 30 pct. af de unge har hørt om headspace på deres skole/uddannelse. Derudover har 17 pct. hørt om headspace gennem kommunen, læge, en psykolog, psykiatrien eller en anden frivillig organisation. Endelig har godt 7 pct. hørt om headspace på nettet, mens 3 pct. af de unge har set headspace i gadebilledet eller hørt et oplæg om headspace (side 8).*
- *På trods af en bred målgruppe viser resultaterne, at de unge i headspace overvejende bestående af unge piger generelt har oplevet forskellige problemer i skolen, og at en høj andel af de unge oplever lav trivsel og livstilfredshed samt ensomhedsproblematikker, når vi ser på deres besvarelser ved første samtale i headspace.*
- *Mange af unge, der kommer i headspace, har desuden været i kontakt med professionel hjælp, inden de har deres første samtale i headspace. Næsten 20 pct. af de unge har fået hjælp hos en psykolog, inden de kom i headspace. Godt hver tiende ung, der kommer i headspace, har fået hjælp til sin problematik i et kommunalt tilbud inden sin første samtale, hvilket også gør sig gældende for unge, som før headspace har fået hjælp af en psykiater eller hos egen læge. Knap en tiendedel har fået hjælp i et andet tilbud inden headspace. 37 pct. af de unge har ikke fået hjælp til deres problematikker, inden de kom i headspace.*

For en generel karakteristik af de unge, som kommer i headspace, henvises til oversigten i evalueringen på side 9.